Przedpłata wraz z przesełką pocztową wynosi 5 zł. a. w. rocznie.

ZWIĄZEK.

REDAKCYA i Administracya we Lwowie przy ulicy Hetmańskiej l. 12.

Pismo dwutygodniowe.

Organ Związku stowarzyszeń zarobkowych i gospodarczych.

Wychodzi 8. i 22. każdego miesiąca w objętości arkusza.

Nr. 1. Dnia 8. stycznia 1894. XXI. rocznik.

Wydawca i odpowiedzialny redaktor: **Teofil Merunowicz.**

Od Administracyi.

Z dzisiejszym numerem rozpoczynamy XXI. rocznik naszego wydawnictwa. Zapraszając do prenumeraty na rok 1894, prosimy dla ustalenia nakładu o wczesne nadesłanie należytości prenumeracyjnej, wynoszącej jak dotąd rocznie 5 zł. wraz z przesyłką pocztową.

Tych P. T. prenumeratorów, którzy dotychczas nie uiścili prenumeraty za rok 1893, upraszamy uprzejmie **o wyrównanie należytości pocztą odwrotną**, albowiem z powodu niedokładności w opłacaniu prenumeraty nie mogą być rachunki wydawnictwa z końcem roku zamknięte, a koszta druku i administracyi wyrównane.

Lwów, w styczniu 1894.

Administracya „Związku“.

Protokół obrad

XIX. Walnego zgromadzenia delegatów Związku stowarzyszeń zarobkowych i gospodarczych,

odbytego we Lwowie w d. 8. i 9. grudnia roku 1893.

I. Posiedzenie dnia 8. grudnia 1893.

w mniejszej sali ratuszowej.

Porządek dzienny:

I. Zagajenie zgromadzenia przez prezesa Wydziału Związku;

II. Legitymacya delegatów Stowarzyszeń (§. 9. statutu);

III. Wybór przewodniczącego i jego zastępcy (§. 13. statutu);

IV. Sprawozdanie Wydziału z czynności za czas od 26. września 1892 do 8. grudnia 1893;

V. Sprawozdanie Wydziału z przeprowadzonych w ciągu roku lustracyj;

VI. Sprawozdanie komisyi kontrolującej z zamknięcia rachunkowego za rok 1892 oraz przedłożenie preliminarza budżetu na rok 1894;

VII. Sprawozdanie i wnioski Wydziału o stosunkach kredytu włościańskiego w stowarzyszeniach związkowych;

VIII. Wnioski Wydziału w przedmiocie zmiany ustawy z 9. kwietnia 1873 Nr. 70 d. p. p.;

IX. Wnioski stowarzyszeń i delegatów.

ad I. Około godziny 10. przed południem gdy zebrała się dostateczna liczba delegatów, wiceprezes Związku p. Wojciech Biechoński powitał zgromadzonych imieniem Wydziału, usprawiedliwiając nieobecność prezesa p. Stanisława Szczepanowskiego, którego ważne prace zatrzymały w Wiedniu. Mowca przypomina, że w myśl uchwały zeszłorocznej, zgromadzenie miało się odbyć w Stanisławowie, ze względów jednak sanitarnych musiano ten plan porzucić, i zwołać zjazd do Lwowa. W dalszym ciągu podaje w głównych zarysach działalność Związku, konstatując ustawiczny pomyślny rozwój tak Związku jak i stowarzyszeń związkowych, i podnosząc, że sprawa udziału stowarzyszeń w przyszłorocznej wystawie krajowej, znajduje się na najlepszej drodze. W końcu oddawszy cześć pamięci zmarłych członków: Antoniego Kowarzyka, Stanisława Biechońskiego i Leopolda Woykowskiego, którym zgromadzeni oddają cześć przez powstanie, uprasza mowca, by zgromadzenie w myśl statutu (§. 13.) wybrało przewodniczącego i zastępcę.

ad II. Pp. delegaci składają swe legitymacye, po obliczeniu takowych i sprawdzeniu okazuje się, że na zgromadzeniu jest obecnych 61 delegatów reprezentujących 70 stowarzyszeń związkowych, a mianowicie zastąpione są następujące stowarzyszenia związkowe przez delegatów:

1. Biała, Stow. poż. i oszcz. „Wzajemna pom.“ Filasiewicz Hilary; 2. Biecz, Tow. wzaj. kredytu

Semeniuk Aleksander; 3. Bircza, Tow. zal. Terenkoczy Wład.; 4. Bircza, Tow. han. Heinrich Konstanty; 5. Bochnia, Tow. zal. Markiewicz Karol; 6. Bołszowce, Bank zal. Limanowski Romuald; 7. Bóbrka, Tow. zal. Barth Mieczysław; 8. Cieszanów, Tow. zal. dr. Jabłoński Jacek; 9. Cieszyn, Stow. oszczęd. i zal. Filasiewicz Hilary; 10. Czortków, Tow. zal. Kuczyński Fran.; 11. Dębica, Tow. wzaj. kredytu Zauderer Henryk; 12. Dobczyce, Stow. poż. i oszcz. „Wzaj. pomoc" Paszkowski Ludwik; 13. Drohobycz, Tow. zal. dr. Lechowski Wiktor; 14. Dubiecko, Tow. zal. Weiss Alfred; 15. Dukla, Tow. zal. Lasociński Bronisław, 16. Gliniany, Tow. zal. ks. Reszetyłowicz Filem.; 17. Głogów, Pow. Tow. zal. Menerka Rudolf; 18. Gorlice, Tow. zal. Biechoński Wojciech; 19. Grybów, Tow. zal. Kordecki Józef; 20. Jasło, Tow. zal. dr. Adamski Roman; 21. Jaworów, Tow. zal. Konopka Jan; 22. Jordanów, Stow. poż. „Praca i oszczędność" Köhler Maryan; 23. Kałusz, Tow. zal. dr. Wurst Adolf; 24. Kołomyja, Tow. zal. Grudziński Marcin; 25. Kołomyja, Spółka handl. roln. przem. Maślakiewicz Adam; 26. Komarno, Tow. zal. Wąsowski Hipolit; 27. Komarno, Tow. tkaczy Wąsowski Hipolit; 28. Kraków, Tow zal. Kotarski Przemysław; 29. Krosno, Tow. zal. Suryn Włodzimierz; 30. Krynica, Stow. poż. i oszcz. „Wzaj. pomoc" Znamirowski Józef; 31. Kulików, Kasa zal. „Nadzieja" Schofer Franciszek; 32. Limanowa, Tow. zal. Mars Józef; 33. Limanowa, Tow. ochrony własności ziem. Mars Józef; 34. Lubaczów, Stow. zal. ks. Sapieha Władysław; 35. Lwów, Bank zal. Terenkoczy Władysław; 36. Lwów, Tow. wzaj. kredytu Dr. Krygowski Kazimierz, 37. Lwów, Pow. Tow. zal. Merunowicz Teofil; 38. Lwów, Pierwsza związkowa drukarnia Todschindler Albin; 39. Lwów, Tow. dla handlu i przem. Sokołowski Antoni; 40. Łańcut, Tow. zal. Żardecki Bolesław; 41. Łańcut, Tow. produkcyjne i handlowe Żardecki Bolesław; 42. Maryampol, Kasa zal. dr. Boroński Lesław; 43. Mielec, Tow. zal. dr. Dulęba Bronisław; 44. Mościska, Tow. zal. Masiuk Leopold; 45. Nadwórna, Kasa zal. Łaszcz Edmund; 46. Nowy Sącz, Kasa zal. Wyszyński Wiktor; 47. Obertyn, Kasa zal. i oszcz. Jastrzębski Witołd; 48. Podgórze, Stow. poż. i oszcz. „Wzaj. pomoc" Stępień Józef; 49. Podhajce, Tow. zal. Rozwadowski Eugeniusz; 50. Przemyśl, Kasa zal. rzem. i rol. Weiss Alfred; 51. Radłów, Tow. zal. dr. Palka Konrad; 52. Radziechów, Tow. zal. Mrozowski Franciszek; 53. Rohatyn, Tow. zal. Kowalewski Izydor; 54. Rudki, Tow. zal. Rajski Albin; 55. Sambor, Tow. zal. Bukietyński; 56. Sędziszów, Tow. wzaj. kredytu dr. Sędzielewski Franc.; 57. Skałat, Tow. zal. dr. Ehrlich Arnold; 58. Stanisławów, Bank zaliczkowy Klimuntowski Jan; 59. Stanisławów, Pow. Tow. handl. dr. Mandyczewski Jan; 60. Stryj, Tow. zal. Mierczuk Jan; 61 Szczerzec, Tow. kasy zal. Malicki Cyryl; 62. Tarnów, Tow. zal. Smolik Karol; 63. Tłumacz, Tow. kred. „Oszczędność" Fuchs Adolf; 64. Turka, Pow. Tow. zalicz. Pędracki Artur; 65. Tyśmienica, Kasa zal. „Wiara" Czauderna Julian; 66 Zborów, Tow. zal. Prytyka Wład.; 67. Złoczów, Tow. zal. Uranowicz Zygmunt; 68. Złoczów, Kasa zalicz. Terenkoczy Władysław; 69. Żółkiew, Tow. zalicz. Rozwadowski Eugeniusz; 70. Gorlice, Tow. dla handlu i przem. Biechoński Wojciech.

ad III. Przez aklamacyę wybiera zgromadzenie przewodniczącym zjazdu: księcia Władysława Sapiehę, zastępcą p. Kazimierza Rudnickiego.

Ks. przewodniczący obejmując przewodnictwo, powołuje na sekretarzy pp. Juliana Czaudernę i Bronisława Lasocińskiego.

ad IV. Zgromadzenie zwalnia sekretarza pana Narcyza Ulmera, od czytania sprawozdania Wydziału z czynności za czas od 26. września 1892 do 8. grudnia 1893, gdyż takowe zostało drukiem ogłoszone i członkom rozdane.

Przed przystąpieniem do wyboru komisyi wnosi p. del. Biechoński, by wybrać wszystkie komisye do spraw na porządku dziennym będących, natomiast del. p. dr. Ehrlich proponuje, by wybór komisyi nastąpił dopiero po przeprowadzeniu dyskusyi nad wszystkimi sprawami.

Na wniosek del. p. dra Dulęby uchwala zgromadzenie przeprowadzić wybór komisyi wszystkich do spraw administracyjnych, natomiast do spraw nadzwyczajnych, a na porządku dziennym będących, wybrać komisye po przeprowadzeniu dyskusyi.

Po przerwie 10-ciominutowej uchwala zgromadzenie na wniosek p. del. Kuczyńskiego przez aklamacyę następujący skład komisyi:

a) komisya do sprawozdania z czynności Wydziału: pp. dr. Wurst Adolf, Rudnicki Kazimierz, Pędracki Artur, Żardecki Bolesław i Kowalewski Izydor.

b) komisya dla sprawozdań lustracyjnych: pp. Heinrich Konstanty, dr. Ehrlich Arnold, Menerka Rudolf, Wąsowski Hipolit i Mrozowski Franciszek.

c) komisya budżetowa pp. Znamirowski Józef, Rozwadowski Eugeniusz, Konopka Jan, Mierczuk Jan, Klimuntowski Jan, oraz członkowie stałej komisyi kontrolującej wybrani na zeszłorocznem zgromadzeniu: pp. Kuczyński Franciszek, Wyszyński Wiktor, hr. Czarnecki Kazimierz.

Zgromadzenie przekazuje sprawozdanie Wydziału z czynności, komisyi wydziałowej *a)*.

ad VI. Del. p. Kuczyński odczytuje preliminarz budżetu na rok 1894, zgromadzenie zwalnia od czytania sprawozdania rachunkowego i przekazuje tak sprawozdanie komisyi kontrolującej, jak i preliminarz budżetu komisyi „budżetowej“ *c)*.

ad V. Zgromadzenie zwalnia od czytania sprawozdania Wydziału z dokonanych lustracyj.

Del. dr. Lechowski prostuje szczegóły sprawozdania, odnoszące się do Towarzystwa handlu skór w Drohobyczu w tym kierunku, że bilans Towarzystwa nie wykazał wcale strat, przeciwnie rezultat likwidacyi przyniósł czysty zysk członkom.

Na wniosek del. p. Menerki przekazuje zgromadzenie sprawozdanie Wydziału komisyi „lustracyjnej“ *b)* i poleca jej, by sprawę Towarzystwa handlu skór w Drohobyczu wyjaśniła, i na jutrzejszem posiedzeniu sprawę zdała.

ad VII. Del. p. Merunowicz imieniem Wydziału przedkłada wniosek, dotyczący organizacyi kredytu włościańskiego:

„z uwagi, że na porządku dziennym bieżącej sesyi Rady państwa, znajdują się projekta ustaw, o zaprowadzenie na wzór cechów rękodzielniczych zawodowych stowarzyszeń rolników, do których każdy właściciel gruntu miałby należeć przymusowo, tudzież o wprowadzenie nowej formy kredytu hipotecznego, dla właścicieli ziemi tak zwanych „dóbr rentowych“;

„zważywszy, że projektowane zawodowe stowarzyszenia rolników, mają z urzędu opiekować się zakładaniem i rozwojem stowarzyszeń kredytowych rolniczych, według przepisów ustawy z dnia 9. kwietnia 1873 zorganizowanych, rolniczych spółek produkcyjnych, handlowych i magazynowych, a wreszcie pośredniczyć im w udzielaniu kredytu hipotecznego pod możliwie najkorzystniejszymi dla nich warunkami, tak, iż wprowadzenie w życie tej instytucyi musiałoby stanowczy sprowadzić przewrót w dotychczasowych stosunkach kredytu rolniczego, a zwłaszcza kredytu dla włościan;

„a gdy dotychczas bezpośrednio interesowane koła rolników, nie wypowiedziały jeszcze swojego zdania, o tak doniosłego dla nich znaczenia projektach:

„XIX. Walne zgromadzenie Związku stowarzyszeń zarobkowych i gospodarczych, uznając konieczność poprawy stosunków kredytu włościańskiego w naszym kraju, wstrzymuje się na razie z roztrząsaniem tego przedmiotu i poleca Wydziałowi, ażeby nie spuścił go z uwagi i na najbliższem Walnem zgromadzeniu Związku złożył o tem sprawozdanie, ewentualnie zaś, jeśliby zachodziła potrzeba, ażeby zwołał nadzwyczajne Walne zgromadzenie Związku, dla przeprowadzenia rozprawy nad reformą kredytu włościańskiego“.

Nad wnioskiem wywiązuje się dyskusya, w której biorą udział delegaci pp. dr. Lechowski, Wyszyński, dr. Boroński, Rudnicki, Pędracki i dr. Ehrlich. Mowcy zgadzają się w tem, że nie należy tak ważnej sprawy spychać z porządku dziennego, lecz należy wypowiedzieć zdanie o tak piekącej kwestyi bez oglądania się na projekty rządowe, które, wątpliwą jest rzeczą, czy staną się ustawą, Związek winien sam wystąpić z odpowiednim wnioskiem organizacyi kredytu włościańskiego.

Del. pp. dr. Boroński i Rudnicki wnoszą, by dla tej sprawy było zwołane osobne zgromadzenie, natomiast dr. Lechowski wnosi, by sprawą natychmiast się zająć.

Referent p. Merunowicz wyjaśnia, że nie było zamiarem Wydziału przejście nad sprawą kredytu włościańskiego do porządku dziennego, owszem Wydział chciał zwrócić uwagę na doniosłe projekta rządowe i wywołać dyskusyę, wybadać opinię kół poważnych i do tego zmierza wniosek o odroczenie.

Na wniosek del. dr. Lechowskiego zgromadzenie wybiera osobną komisyę dla kredytu włościańskiego, w skład której wchodzą pp.: Wyszyński Wiktor, Pędracki Artur, Rozwadowski Eugeniusz, dr. Adamski Roman, dr. Ehrlich Arnold, Uranowicz Zygmunt, Żardecki Bolesław i Wydział Związku, i poleca wybranej komisyi, aby sprawę zbadała i wnioski odpowiedne przedłożyła na jutrzejszem posiedzeniu.

ad VIII. Del. p. Terenkoczy imieniem Wydziału przedstawia wnioski w sprawie zmiany ustawy z d. 9. kwietnia 1873 Nr. 70 d. p. p.:

„W obec co raz bardziej wzrastającej liczby stowarzyszeń, uchylających się od wszelkiej kontroli, — w obec doświadczeń uczynionych w wypadkach likwidacyi i upadłości stowarzyszeń, — w obec odczutej potrzeby przemiany poręki ustanowionej w statutach istniejących stowarzyszeń, — w obec doświadczeń, poczynionych w kierunku ściślejszego utrzymywania deklaracyi członków i ich rejestru — wreszcie w obec konieczności unormowania innych postanowień, jak wysokości funduszu rezerwowego, wpłat udziałów, itp. konieczną jest jak najrychlejsza zmiana ustawy z d. 9. kwietnia 1873 d. p. p. Nr. 70. i w tym celu poleca Walne zgromadzenie Wydziałowi Związku: aby uchwalone na 16. Walnem zgromadzeniu rezolucye wniósł w formie petycyi do Rady państwa i czuwał nad rychłą zmianą tej ustawy“.

Del. p. Wyszyński popiera ten wniosek, poczem zgromadzenie uchwala takowy bez poprzedniego odsyłania do komisyi.

ad IX. a) Sekretarz Związku p. Narcyz Ulmer przedkłada sprawę konfliktu, wynikłego między Towarzystwem zaliczkowem w Samborze, a Wydziałem Związku, i zaleca Zgromadzeniu, by po myśli §. 28. statutu sprawę tę załatwiło, poczem sprawę odesłano do komisyi budżetowej, do zbadania przy współudziale delegata ze Sambora, p. Bukietyńskiego, i zdania sprawy na następnem posiedzeniu.

b) Del. p. Biechoński przedkłada wnioski, zmierzające do wzmocnienia funduszu zaopatrzenia urzędników stowarzyszeń związkowych, a mianowicie wnosi, by: „*aa)* wysokość wpłat stowarzyszeń od płac interesowanych urzędników podnieść z 4% na 5%; *bb)* pewną część rocznych dochodów z funduszów Związku, przeznaczać na wzmocnienie funduszu zaopatrzenia; *cc)* by Związek wpływał na interesowane stowarzyszenia związkowe, ażeby na cel tego funduszu wydzielały datki z czystych zysków.

Na wniosek del. Pędrackiego zgromadzenie uchwala powyższe wnioski *en bloc*, i przekazuje Wydziałowi do wykonania.

c) Del. p. Pędracki wnosi, by Wydział poczynił starania w tym kierunku, aby sądy lokowały fundusze sierocińskie w Towarzystwach zaliczkowych. Wnioskodawca mniema, że wystarczy interwencya u Prezydyów obu wyższych sądów krajowych.

Del. dr. Boroński popiera ten wniosek, radzi jednak w tej mierze zwrócić się do Ministerstwa sprawiedliwości jako kompetentnej instancyi.

Dr. Ehrlich wyjaśnia, że do tego potrzeba zmiany ustawy o postępowaniu niespornem z dnia 9. sierpnia 1854 Nr. 208. d. p. p. i dlatego należałoby wnieść petycye do Rady państwa.

Na wniosek dr. Borońskiego przekazano sprawę komisyi dla czynności Wydziału *a)*

Gdy więcej nikt głosu nie zabiera, zaprasza książę przewodniczący komisye na posiedzenie o godzinie 4. po południu do lokalu „Związku“, i zamyka posiedzenie o godz. 1½ popołudniu.

II. Posiedzenie dnia 9. grudnia 1893.

w wielkiej sali ratuszowej.

Porządek dzienny:

I. Sprawozdanie komisyi o przedłożeniu Wydziału z czynności za rok ubiegły;

II. Sprawozdanie komisyi z przedłożenia Wydziału o przeprowadzonych lustracyach;

III. Sprawozdanie komisyi budżetowej o preliminarzu na rok 1894;

IV. Sprawozdanie komisyi o wnioskach Wydziału w sprawie kredytu włościańskiego i zmiany ustawy o stowarzyszeniach;

V. Sprawozdanie komisyi o wnioskach Stowarzyszeń i delegatów;

VI. Wybór Prezesa i uzupełniające wybory do Wydziału w miejsce ustępujących pp. Szczepanowskiego, Dra Borońskiego, Dra Jabłońskiego, Merunowicza i Terenkoczego;

VII. Wybór komisyi kontrolującej dla sprawdzenia rachunków na rok następny;

VIII. Oznaczenie miejsca przyszłego ogólnego zgromadzenia;

IX. Zamknięcie zgromadzenia.

O godz. 10. rano gdy zebrała się dostateczna liczba delegatów ks. Prezes otwiera posiedzenie

Na wniosek del. Dra Lechowskiego zgromadzenie zwalnia sekretarza zjazdu p. Czaudernę, od czytania protokołu z wczorajszego posiedzenia i przyjmuje ten protokół do wiadomości.

Poczem przystąpiono do porządku dziennego:

ad I. Sprawozdawca komisyi „wydziałowej“ Dr. Wurst oznajmia imieniem tej komisyi, iż znalazła sprawozdanie Wydziału w porządku i czyni imieniem komisyi następujące wnioski:

„*a)* Walne zgromadzenie przyjmuje do wiadomości, sprawozdanie Wydziału z czynności za czas od 26. września 1892 do 8. grudnia 1893, wyrażając Wydziałowi uznanie i podziękowanie za podjęte trudy i działalność około rozwoju i wzrostu stowarzyszeń, niemniej za pracę w sprawie udziału stowarzyszeń w wystawie krajowej;“

„*b)* Walne zgromadzenie uznając dotychczasową działalność Związku w sprawie spółek handlowych i produkcyjnych, zaleca wydziałowi, ażeby silniejszą, o ile można, w tym kierunku rozwinął akcyę z pewnym z góry wytkniętym planem działania;“

„*c)* Walne zgromadzenie przyjmuje z przyjemnością do wiadomości, ustęp sprawozdania co do nadzoru i kontroli nad poszczególnymi stowarzyszeniami należącymi do Związku; Walne zgromadzenie wzywa ze swej strony wszystkie stowarzyszenia związkowe, ażeby jak najściślej stosować się chciały do wskazówek i zarządzeń Wydziału;“

„*d)* Walne zgromadzenie wyraża jednomyślnie szczere podziękowanie szanownym Dyrekcyom galicyjskiej Kasy oszczędności i Banku krajowego we Lwowie za życzliwą opiekę i udzielanie kredytu, co właśnie umożliwia rozwój i wzrost naszych stowarzyszeń;“

„Równocześnie jednak wyraża Walne zgromadzenie życzenie, ażeby Wydział poczynił starania u wymienionych instytucyj, ażeby raczyły w uwzględnieniu okoliczności, że od chwili przyznania tego kredytu w dwójnasób wzrósł majątek stowarzyszeń i w dwójnasób prawie wzmogła się liczba stowarzyszeń należących do Związku, a tem samem i potrzeby

kredytowe, — kredyt ten znacznie podwyższyć, iżby potrzeby stowarzyszeń mogły być pokryte.“

„*e)* Walne zgromadzenie, wyrażając uznanie swoje dla biura Związku, a w szczególności dla prowadzącego biuro sekretarza p. Ulmera poddaje Wydziałowi pod rozwagę, czy nie uznałby za pożądane, ażeby jeden z członków Wydziału stale, albo Wydziałowi kolejno przez czas pewien osobiście w biurze codziennie urzędowali“

Del. p. Terenkoczy wnosi, by dyskusyę nad drugą częścią czwartej *(d)* rezolucyi odroczyć i załatwić dopiero przy sprawie kredytu włościańskiego;

Del. p. Merunowicz sprzeciwia się temu wnioskowi ze względu, aby całości rezolucyi nie rozrywać.

Na wniosek del. Malickiego uchwala zgromadzenie wszystkie rezolucye z opuszczeniem z rezolucyi czwartej *(d)* ustępu „Równocześnie jednak wyraża Walne zgromadzenie życzenie, ażeby Wydział poczynił starania u wymienionych instytucyj, ażeby raczyły w uwzględnieniu okoliczności: że od chwili przyznania tego kredytu w dwójnasób wzrósł majątek stowarzyszeń i w dwójnasób prawie wzmogła się liczba stowarzyszeń należących do Związku, a tem samem i potrzeby kredytowe — kredyt ten znacznie podwyższyć, iżby potrzeby stowarzyszeń mogły być pokryte“.

ad II. Sprawozdawca komisyi „lustracyjnej“ del. p. Wąsowski oświadcza imieniem tej komisyi, iż po zbadaniu przedłożonego sprawozdania Wydziału Związku z odbytych w tym roku lustracyj, jak niemniej po wysłuchaniu szczegółowych wyjaśnień ustnych lustratora p. Bielańskiego, nabrała przekonania, że zarządzone lustracye przeprowadzono z należytą ścisłością i znajomością rzeczy, jak niemniej z odpowiedną korzyścią dla lustrowanych stowarzyszeń.

W obec tego wnosi komisya:

„*a)* Walne zgromadzenie przyjmuje do wiadomości sprawozdanie Wydziału Związku z dokonanych w roku 1893 lustracyj i wyraża Wydziałowi Związku swoje uznanie, a zarazem zaleca, by i nadal na sprawę lustracyj baczną zwracał uwagę;“

„*b)* Walne zgromadzenie wyraża p. zastępcy prezesa Związku Wojciechowi Biechońskiemu podziękowanie, że obok licznych zajęć zawodowych i publicznych poświęca drogi czas i skuteczny trud w sprawach lustracyjnych;“

„*c)* Walne zgromadzenie wyraża swe uznanie panu lustratorowi Bielańskiemu za przeprowadzenie tak znacznej ilości lustracyj;“

„*d)* Walne zgromadzenie wyraża w końcu swe uznanie i podziękowanie panom Hilaremu Filasiewiczowi, Drowi Lesławowi Borońskiemu, Drowi Wiktorowi Lechowskiemu, Adolfowi Fuchsowi, Stanisławowi Horoszkiewiczowi, Władysławowi Terenkoczemu i sekretarzowi Związku, Narcyzowi Ulmerowi, którzy swojem chętnym współdziałaniem przy tegorocznych lustracyach umożliwili szczegółowe zbadanie tak znacznej ilości stowarzyszeń.“

Del. Dr. Lechowski interpeluje w sprawie Towarzystwa handlu skór w Drohobyczu, zarzucając niedokładności w sprawozdaniu lustratora.

Del. p. Biechoński wyjaśnia, że sprawozdanie lustratora jest przepisaniem szkontra, przeprowadzonego przez Dra Lechowskiego, i dlatego nie może być niedokładnem. Istnieje tylko nieporozumienie, którego wyjaśnienie należałoby poruczyć Wydziałowi.

Po wyjaśniającem przemówieniu lustratora p Bielańskiego, referent p. Wąsowski przychylając się do wywodów del. p. Biechońskiego czyni wniosek:

„*e)* Walne zgromadzenie poleca Wydziałowi, ażeby sprawę Towarzystwa handlu skór w Drohobyczu, dokładnie zbadał i wynik podał do wiadomości w czasopiśmie „Związek.“

Zgromadzenie uchwala wszystkie wnioski komisyi *a), b), c), d)* i ostatni wniosek p. Wąsowskiego *e).*

ad III. Sprawozdawca komisyi „budżetowej“ del. p. Wyszyński odczytuje zamknięcie rachunków biura związkowego, za czas od 1. stycznia do 31. grudnia 1892.

Według tego zamknięcia rzeczywista zwyżka dochodów wynosi . . . . 1.442 zł. 28 ct.
zaś rzeczywiste przekroczenie preliminarza w rubryce wydatków wynosi . . . . 995 zł. 75 ct.
tak, że rezultat korzystniejszy jest od preliminarza o . . . . 446 zł. 53 ct.

Wyższe pozycye rozchodu są usprawiedliwione zmianą organizacyi biura, przyjętą do wiadomości przez zeszłoroczne zgromadzenie, bądź też podwyżką dochodów w odpowiednich pozycyach (wydawnictwo statystyki, koszta druków etc.).

Zarazem przedkłada komisya bilans majątkowy Związku dotychczas nie układany. Komisya uważa bilans taki jako pożądany i umożliwiający ocenienie rezultatu finansowej gospodarki Wydziału. Ma on służyć jako substrat dla komisyi, i nie potrzebuje być ogłaszany.

W rezultacie bilans ten przedstawia się:

a) stan czynny . . . 7.544 zł. 63 ct.
b) stan bierny . . . 2.343 „ 83 „
więc czysty majątek wynosi . 5.200 zł. 80 ct.

Wreszcie podaje komisya do wiadomości zgromadzenia, że manipulacya kasowa i rachunkowość biura Związku od d. 1. stycznia 1893 została zmie-

nioną i uzupełnioną, nowe księgi zaprowadzone, i cała gotówka na rachunek bieżący w Banku zaliczkowym jest ulokowaną.

Opierając się na zestawieniu rachunkowem, komisya wnosi:

„*a)* Walne zgromadzenie udziela Wydziałowi absolutoryum z gospodarki finansowej i rachunków za czas od 1. stycznia do 31. grudnia 1892 roku;“

„*b)* Walne zgromadzenie wyraża uznanie sekretarzowi Związku, p. Narcyzowi Ulmerowi, za w prowadzenie w tak krótkim czasie po objęciu urzędowania nowej manipulacyi kasowej, i ulepszenia w tejże poczynione.“

Del. pp. Markiewicz i Wąsowski żądają wyjaśnienia co do rubryki „zaległości we wkładkach od stowarzyszeń, które wynoszą 4.537 zł. 54 ct., a p. Wąsowski wnosi:

„Walne zgromadzenie uznaje za bezwarunkowo niezbędne, aby stowarzyszenia w ogóle, a w szczególności obecnie w obec wystawy krajowej wszelkie znaczne swe zaległości uiściły.“

Sprawozdawca p. Wyszyński wyjaśnia, że skutkiem energicznej działalności biura Związku, zaległość ta w roku bieżącym została znacznie zredukowaną tak, że wynosi obecnie tylko około 1.400 zł., w czem poważną rubrykę stanowi zaległość u Towarzystwa zaliczkowego w Samborze.

Po dodatkowem wyjaśnieniu ze strony sekretarza p. Ulmera cofa p. Wąsowski swój wniosek, a zgromadzenie przyjmuje oba wnioski komisyi *a)*, *b)*.

Referent p. Wyszyński odczytuje preliminarz budżetu na rok 1894.

Na wniosek del. p. Kowalewskiego uchwala zgromadzenie delegatów bez dyskusyi następujący:

Budżet na rok 1894

a) Przychody:

1. Wpisowe od stowarzyszeń . . .		zł. 50·—
2. Wkładki od stowarzyszeń		
a) 3% czystego dochodu	zł. 7.041·29	
b) ½ pro mille od udziałów razem obie pozycye w granicach od minimu 25 zł. do maximum 250 zł. . . .	„ 1.334·90	„ 8.376·19
3. Subwencye: *a)* gal. K. osz.	zł. 400·—	
b) Banku kraj.	„ 500·—	„ 900·—
4. Zwroty zaliczek		„ 300·—
5. Wydawnictwo „Związku“ . . .		„ 650·—
6. „ „Statystyki“ . . .		„ 320·—
7. Druki i księgi		„ 1.000·—
8. Pozostałość kasowa 31. grudnia 1893		„ 2.500·—
Razem		zł. 14.096·19

b) Wydatki:

1. Lokal	zł. 460·—
2. Płace urzędników i służby . . .	„ 5.711·—
3. Koszta lustracyj	zł. 1.500·—
4. Wydawnictwo „Związku“ . .	„ 650·—
5. „ „Statystyki“ . .	„ 320·—
6. Koszta druków	„ 800·—
7. Wydatki biurowe	„ 200·—
8. Koszta podróży członków Wydziału	„ 300·—
9. Koszta wystawy krajowej . .	„ 2.000·—
10. Do rozporządzenia Wydziału na wydatki nadzwyczajne . . .	„ 2.155·19
Razem	zł. 14 096·19

W końcu p. sprawozdawca podaje do wiadomości, że na wczorajszem posiedzeniu komisyi została sprawa Towarzystwa zaliczkowego w Samborze, pomyślnie załatwioną. Mianowicie obecny przy komisyi delegat ze Sambora, p. Bukietyński, uznał słuszność pretensyj Związku, i oświadczył imieniem Towarzystwa swego, że cała zaległa kwota zostanie zapłaconą.

Zgromadzenie oklaskami przyjmuje to do wiadomości.

ad IV. Sprawozdawca komisyi „włościańskiej“, p. del. Terenkoczy, w wyczerpującem przemówieniu, wykazuje konieczność jak najrychlejszego załatwienia kwestyi kredytu włościańskiego, bez oglądania się na wniesione przez Rząd do Rady państwa projekta, o „zawodowych stowarzyszeniach rolników“ i „posiadłościach rentowych“. Projekta te nie wiadomo, czy będą kiedy załatwione, a nie odpowiadają stosunkom galicyjskim. Skrytykowawszy nieobywatelską działalność b. banku włościańskiego, zaznaczywszy dalej, że Bank krajowy nie traktuje kredytu włościańskiego tak, jakby tego wymagał tak znaczny zastęp ludności kraju i stosunek obszaru tej mniejszej posiadłości ziemskiej — a co i w dyskusyach sejmowych było również podniesione — wyraził p. sprawozdawca imieniem komisyi zdanie, że powzięcie uchwał co do zajęcia się tą sprawą jest nagłe. Dalej omawia p. sprawozdawca trzy rodzaje kredytu, jakiego potrzebuje nasz wieśniak, a to drobnego, obrotowego i hipotecznego. Ani stowarzyszenia zaliczkowe, ani Bank krajowy tych potrzeb w całości nie zaspokajają.

W końcu przedstawia p. Terenkoczy imieniem komisyi następujące wnioski:

1. „Walne zgromadzenie wyraża przekonanie, że wniesiona do Rady państwa przez c. k. Rząd ustawa „o zawodowych stowarzyszeniach rolników“ oraz ustawa „o posiadłościach rentowych“ według przedłożonego projektu nie odpowiada ani tradycyi, ani rzeczywistej potrzebie kraju.“

2 „Poleca się Wydziałowi Związku, ażeby sprawę uregulowania hipotecznego kredytu włościańskiego, w sposób, odpowiadający ekonomicznym właściwościom małych gospodarstw w naszym kraju, a łącznie z tem sprawę włości rentowych i banku rentowego wziął pod rozwagę, i na następnem walnem

zgromadzeniu Związku odpowiednie wnioski przedłożył.“

3. „Walne zgromadzenie zaleca Towarzystwom zaliczkowym, aby ułatwiały rolnikom drobny kredyt przez udzielanie pożyczek zbiorowo lub pojedyńczym członkom, pod warunkami ile możności przystępnymi — aby kredyt udzielany w wyższych kwotach rozdzielały na dłuższy okres czasu, aż do lat pięciu, i przestrzegały, by przypadające raty były ściśle dotrzymywane, — aby w tych sprawach kredytowych zasięgały opinii i pomocy Kółek rolniczych tam, gdzie one są należycie rozwinięte, a przez żywsze zainteresowanie się sprawami tych Kółek starały się wspierać ich czynności handlowo-przemysłowe.“

4. „Poleca się Wydziałowi Związku, „aby poczynił starania u Kas oszczędności, ażeby w większej mierze jak dotychczas udzielały rolnikom kredytu hipotecznego pod warunkami, ile możności przystępnymi;“

„aby Bank krajowy jako jedyna w kraju instytucya hipoteczna, powołana do udzielania pożyczek amortyzacyjnych na mniejszą własność, rozszerzył ten dział czynności odpowiednio do rzeczywistej potrzeby i w tym celu użył w większej mierze współudziału swych zastępstw; aby Bank krajowy zwiększył dotacyą dla Towarzystw zaliczkowych, a w szczególności udzielał w większej mierze kredytu na skrypta, gdyż włościanie z reguły nie dostarczają odpowiedniego materyału wekslowego.“

Del. p. Biechoński zaznacza, że wszelkie wnioski na nic się nie przydadzą, dopóki nie będzie dobrej woli i szczerszego zainteresowania się tą sprawą u samych Towarzystw; krytykuje działalność Banku krajowego na polu kredytu włościańskiego, a złe widzi w tem, że zastępstwa Banku po powiatach są słabo dotowane, za małą mają przyznaną ingerencyę w udzielaniu pożyczek, wszystko koncentruje się we Lwowie, stąd też pożyczki mniejsze w tym Banku są uciążliwe i kosztowne. Wniosku nie stawia.

Del. p. Lechowski wyraża zdanie, że dla niego byłoby ideałem, żeby włościanin nie potrzebował kredytu. W odpowiedzi panu Biechońskiemu staje w obronie Banku krajowego, zdaniem mowcy niesłusznie zaczepionego, a podnosi, że rzeczą jest Towarzystwa kredytowego ziemskiego, wziąć w swe ręce udzielanie włościanom kredytu hipotecznego, a jakkolwiek walne zgromadzenie Związku już raz bezskutecznie w tej sprawie odnosiło się do tegoż Towarzystwa, ponawia mowca swój wniosek:

5. „Walne zgromadzenie uznaje, że otwarcie kredytu hipotecznego na realności włościańskie jest obowiązkiem Towarzystwa kredytowego ziemskiego, podobnie jak to zrobiło Towarzystwo kredytowe ziemskie w Królestwie Polskiem;“

„Walne zgromadzenie wzywa Wydział, aby ponownie zwrócił się do Dyrekcyi Towarzystwa kredytowego ziemskiego, o otwarcie osobnego działu dla tych pożyczek.“

Del. p. Czauderna uważa, że wnioski komisyi nie załatwiają sprawy w całości i wyraża życzenie, aby sprawę zwrócić Wydziałowi do opracowania, zwłaszcza, że jak to referent Wydziału p. Merunowicz wczoraj przyznał, dla braku czasu nie został zużytkowany cały materyał mieszczący się w odpowiedziach na kwestyonaryusz. Mowca występuje także przeciw ułatwianiu kredytu włościanom, którzy lekkomyślnie zaciągają długi, a następstwem jest wywłaszczenie z ziemi.

W końcu stawia wniosek:

6. „Walne zgromadzenie poleca Wydziałowi, by sprawę kredytu włościańskiego wziął pod ponowną rozwagę, zużytkował cały materyał, stojący do dyspozycyi i o tem zdał sprawę na osobnem zgromadzeniu, mającem się zwołać podczas wystawy krajowej“.

Del. p. Boroński, polemizując z obu poprzednimi mowcami twierdzi, że należy dążyć do tego, aby włościanin potrzebował kredytu, byle jednak był on obrócony na cele produktywne. Zdaniem mowcy kwestya rozszerzenia kredytu włościańskiego, powinna iść w parze z rozszerzeniem oświaty. Bez wniosku formalnego.

Del. Dr. Dulęba przyłączając się do wywodów przedmowcy, a występując przeciw zdaniu p. Czauderny pragnie, by warunki kredytu włościańskiego, ujęte były w pewną normę i stawia wniosek:

7. „Walne zgromadzenie poleca Wydziałowi, aby unormował warunki kredytu włościańskiego na zasadach, przez komisyą przedstawionych i odnośny projekt przedłożył na następnem zebraniu.“

Del. p. Wyszyński występuje przeciw udzielaniu włościanom pożyczek długoterminowych i przemawia za ułatwianiem im pożyczek krótkoterminowych. Wniosku nie stawia.

Del. p. Limanowski widzi słabą działalność Banku krajowego na polu kredytu włościańskiego w tem, że liczba zastępstw tego Banku jest za szczupłą, stąd utrudnienia dla włościan w korzystaniu z kredytu hipotecznego.

W sprawie projektów rządowych mniema mowca, że należałoby przed ich wniesieniem do Izby poselskiej zasięgnąć opinii kół fachowych, gdyż sprawa jest ważną a trudną. Stawia dwa wnioski:

8. „Walne zgromadzenie poleca Wydziałowi, aby odniósł się do Banku krajowego, ażeby dla ułatwienia kredytu włościańskiego, starał się pomnożyć liczbę swoich zastępstw a także i w tych miejscowościach, które nie są siedzibą władzy politycznej.“

9. „Walne zgromadzenie poleca Wydziałowi, aby wniósł przedstawienie do koła Polskiego, że przed wniesieniem przez Rząd projektu ustaw „o zawodowych stowarzyszeniach rolników“ i „o posiadłościach rentowych“, należy zasięgnąć opinii Towarzystw zaliczkowych w kraju za pośrednictwem Związku, lub też powołać w tym celu ankietę.“

Del. p. Menerka uważa, że Towarzystwa zaliczkowe mogą oddać dobrą usługę sprawie kredytu włościańskiego, należy więc przynajmniej sieć tych Towarzystw rozszerzyć i wnosi:

10. „Poleca się Wydziałowi Związku, aby zajął się gorliwiej zakładaniem Towarzystw zaliczkowych w miejscowościach, gdzie ich niema, lub gdzie istniejące działają niekorzystnie w sprawach kredytu włościańskiego.“

Na wniosek del. p. Kowalewskiego uchwalono zamknąć dyskusyę.

Del. p. Merunowicz popiera wniosek p Menerki a występuje przeciw rezolucyi p. Dra Lechowskiego (5.), gdyż Wydział Związku czynił już w tym względzie odpowiedne kroki, lecz Towarzystwo kredytowe ziemskie odpowiedziało kategorycznie, że tą sprawą zajmować się nie będzie.

Sprawozdawca przemawia w obronie wniosków komisyi.

Ks. przewodniczący zarządza głosowanie nad wnioskami komisyi i delegatów w następującym porządku:

a) wniosek p. Czauderny (6.) — upadł;
b) wniosek p. Dulęby (7.) – upadł;
c) wniosek Wydziału (1.) — przyjęty;
d) wniosek komisyi (2.) z dodatkiem wniosku;
e) p. Lechowskiego (5.) — przyjęty;
f) wniosek komisyi (3. i 4.) z dodatkiem
g) wniosku p. Limanowskiego (8.) - przyjęty;
h) wniosek p. Limanowskiego (9.) — przyjęty;
i) wniosek p. Menerki (10.) — przyjęty.

P. Dörfler z Kosowa, biorący udział w zgromadzeniu jako gość i reprezentant zawiązującego się tamże „Banku chrześcijańskiego“ użala się na działalność Towarzystw żydowskich, których w Kosowie jest aż 8, a uprawiają najgorszego gatunku lichwę. Założenie w Kosowie Towarzystwa zaliczkowego chrześcijańskiego, spotkało się z wielką nieprzychylnością sfer decydujących, dlatego p. Dörfler upraszа o poparcie, stawiąc wniosek:

11. „Poleca się Wydziałowi Związku, aby odniósł się do Władz krajowych tak autonomicznych jak i rządowych, iżby użyczyły poparcia Towarzystwom zaliczkowym, w szczególności porucza się opiece Wydziału powiat kosowski.“

Wniosek uchwalono.

ad V. Del. p. Żardecki referuje kwestyę lokacyi funduszów sierocińskich w Towarzystwach zaliczkowych i stawia imieniem komisyi „wydziałowej“, której odnośny wniosek p. del. Pędrackiego był przekazany, następujące rezolucye:

1. „Walne zgromadzenie poleca Wydziałowi, aby poczynił odpowiedne kroki u odnośnych władz, celem wyjednania, iżby kapitały sierocińskie lokowano w Towarzystwach zaliczkowych.“

2. „Poleca się Wydziałowi, aby poczynił rokowania z władzami sądowymi w tym kierunku, ażeby można pozyskać lokacye funduszów sierocych na razie przynajmniej w tych stowarzyszeniach, które ulokowałyby swój fundusz rezerwowy w papierach o pupilarnem bezpieczeństwie i ten fundusz złożyły jako depozyt w głównej kasie krajowej.“

Del. pp. Dr. Lechowski, Biechoński i Fuchs występują zasadniczo przeciw drugiej rezolucyi, która krępowałaby Towarzystwa, przyznając władzy rządowej za wielki wpływ.

Del. pp. Limanowski, Pędracki i sprawozdawca występują w obronie wniosków komisyi

Przy głosowaniu:

a) wniosek komisyi (1.) przyjęty;
b) wniosek komisyi (2.) upadł;

ad VI. Na wniosek del. p. Biechońskiego zmieniono porządek w ten sposób, że ks. prezes zarządza najpierw wybory uzupełniające do Wydziału, a dopiero potem wybór prezesa Związku.

Del. p. Rudnicki proponuje, aby wybrać tych tj. p. Szczepanowskiego, na prezesa, a do Wydziału pp. Dra Borońskiego, Dra Jabłońskiego, Merunowicza i Terenkoczego.

Del. Dr. Lechowski popiera ten wniosek, zarazem wnosi, by dla osoby p. Merunowicza uczynić zaszczytny wyjątek i w uznaniu jego działalności około dobra Związku, wybór p. Merunowicza przeprowadzić osobno.

Za zgodą zgromadzenia ks. przewodniczący poddaje pod głosowanie, najpierw proponowany wybór p. Teofila Merunowicza, a następnie p. Szczepanowskiego prezesem, zaś pp. Dra Borońskiego, Dra Jabłońskiego i Terenkoczego członkami Wydziału.

Zgromadzenie przez aklamacyę przyjmuje taki uzupełniony skład Wydziału.

ad VII. Na wniosek p Dra Lechowskiego wybiera zgromadzenie przez aklamacyę tych samych członków komisyi kontrolującej, dla sprawdzenia rachunków na rok następny tj. pp. Kuczyńskiego Franciszka, Wyszyńskiego Wiktora i hr Czarneckiego Kazimierza.

ad VIII. Książę przewodniczący proponuje, by ze względu na wystawę krajową, następny zjazd odbył się we Lwowie. Przyjęto.

ad IX. Zgromadzenie zwalnia sekretarza Zjazdu z odczytania protokołu z dzisiejszego posiedzenia i pozostawia zatwierdzenie protokółu Wydziałowi.

Del. p. Pędracki wyraża życzenie, aby Towarzystwa przy zamykaniu rocznych rachunków, część zysków składały na zakupno domu Matejki.

Del. p. Filasiewicz wyraża podziękowanie ks. przewodniczącemu, za kierowanie obradami.

Książę przewodniczący dziękuje zgromadzonym za ich trud, a życząc obfitych owoców z tej pracy, zamyka posiedzenie o godz. 2½ po południu.

Zakończono i podpisano:

Przewodniczący: **W. Sapieha.**

Sekretarze: ***Julian Czauderna.*** ***Bronisław Lassociński.***

Zaproszenie

na nadzwyczajne ogólne zebranie członków

Stowarzyszenia oszczędności i pożyczek „Opatrzność“ w Milówce,

które się odbędzie

w niedzielę dnia 21. stycznia 1894 r.

o godzinie 2. po południu w sali szkoły ludowej w Milówce, z następującym porządkiem dziennym:

Potwierdzenie nowo wybrać się mających dwóch członków Dyrekcyi i tychże zastępców, przez Radę zawiadowczą (§. 27. statutu).

Milówka, dnia 8. stycznia 1894 r.

Sekunda, sekretarz.

Dr. Rudolf Janota, Przewodn. Rady zawiadowczej.

Z I. Związkowej Drukarni we Lwowie, hotel Żorża.